

.....
(PIECZĄTKA PLACÓWKI)

.....
*(DATA DOPUSZCZENIA DO UŻYTKU I NUMER
W SZKOLNYM ZESTAWIE PROGRAMÓW)*

PROGRAM ZAJĘĆ REWALIDACYJNO - WYCHOWAWCZYCH
ROK SZKOLNY 2017/2018

*PROGRAM REALIZOWANY W OŚRODKU SZKOLNO – WYCHOWAWCZYM NR 5 W
CZĘSTOCHOWIE*

W GRUPIE REWALIDACYJNO - WYCHOWAWCZEJ

Opracowała:
mgr Sylwia Szmul
mgr Agnieszka Kawalec

Program ten przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Jego odbiorcami są uczniowie grupy rewalidacyjno – wychowawczej funkcjonującej w Ośrodku Szkolno - Wychowawczym Nr 5 w Częstochowie.

Program ten powstał w oparciu o zapisy zamieszczone w „*Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 roku w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim (Dz. U. Z 2013r poz. 529)*”

Celem zajęć jest wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, rozwijanie zainteresowania otoczeniem oraz rozwijanie samodzielności w funkcjonowaniu w codziennym życiu, stosownie do ich możliwości psychofizycznych oraz indywidualnych potrzeb rozwojowych.

Podczas jego realizacji będą obowiązywać następujące zasady ortodydaktyki:

- a) zasada gruntownej znajomości dziecka i przychodzenia mu z racjonalną, specjalistyczną pomocą
- b) zasada dostosowania poczynań pedagogicznych do możliwości i potrzeb ucznia oraz warunków środowiskowych
- c) zasada indywidualizacji wymagań, metod, doboru środków dydaktycznych oraz organizacji i tempa pracy
- d) zasada stopniowania trudności
- e) zasada aktywnego udziału dziecka w procesie dydaktycznym
- f) zasada zintegrowanego oddziaływania i współdziałania specjalistów
- g) zasada systematyczności
- h) zasada trwałości zdobytych umiejętności
- i) zasada współpracy z rodziną

II. OGÓLNE CELE NAUCZANIA

Zgodnie z „*Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 roku w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim (Dz. U. z 2013 r.)*” w trakcie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych realizowane są następujące cele w zakresie podstawowych sfer aktywności życiowej:

- 1) Naukę nawiązywania kontaktów w sposób odpowiedni do potrzeb i możliwości uczestnika zajęć;

- 2) Kształtowanie sposobu komunikowania się z otoczeniem na poziomie odpowiadającym indywidualnym możliwościom uczestnika zajęć;
- 3) Usprawnianie ruchowe i psychoruchowe w zakresie dużej i małej motoryki, wyrabianie orientacji w schemacie własnego ciała i orientacji przestrzennej;
- 4) Wdrażanie do osiągnięcia optymalnego poziomu samodzielności w podstawowych sferach życia;
- 5) Rozwijanie zainteresowania otoczeniem, wielozmysłowe poznawanie otoczenia, naukę rozumienia zachodzących w nim zjawisk, kształtowanie umiejętności funkcjonowania w otoczeniu;
- 6) Kształtowanie umiejętności współżycia w grupie;
- 7) Naukę celowego działania dostosowanego do wieku, możliwości i zainteresowań uczestnika zajęć oraz przejawianej przez niego aktywności.

III. SZCZEGÓŁOWE CELE NAUCZANIA

1. Samoobsługa („zaspokajanie własnych potrzeb”)

- a) jedzenie: poprawne spożywanie pokarmów – doskonalenie funkcji gryzienia i żucia,
- b) picie: picie małymi łykami,
- c) higiena mycie rąk z przestrzeganiem kolejnych etapów tej czynności.

2. Komunikacja, nawiązywanie kontaktu

- a) wprowadzenie systemu obrazkowego i dźwiękowego,
- b) rozwijanie umiejętności kojarzenia czynności z przedmiotem, wzbogacanie słownika biernego,
- c) podtrzymywanie wokalizacji,
- d) inicjowanie kontaktu.

3. Uspołecznianie

- a) formy zachowania: wspomaganie zachowań spontanicznych, kontrolowanie zachowania - kontrola zewnętrzna i nauka kontroli wewnętrznej, nauka zwrotów grzecznościowych
- b) wyrażanie uczuć, identyfikacja uczuć, przezwyciężanie strachu
- c) zaradność życiowa: radzenie sobie w miejscach publicznych typu wyjście do sklepu, jazda środkami komunikacji miejskiej, zachowanie się w ruchu ulicznym, poznanie bliższego i dalszego środowiska społeczno - przyrodniczego (akceptacja środowiska)

4. Funkcje poznawcze :

- Percepcja wzrokowa

- a) reagowanie na ruch własnych rąk podczas manipulowania nimi
- b) reagowanie na przedmioty poruszające się w polu widzenia dziecka
- c) reagowanie na twarz osoby znajdujące się w polu widzenia dziecka
- d) możliwie szybkie spoglądanie na przedmioty wskazane przez nauczyciela znajdujące się w polu widzenia dziecka
- e) znajdujące na określony przedmiot znajdujący się w grupie innych
- f) patrzenie na nauczyciela w chwili gdy wydaje polecenie
- g) naśladowanie ruchów i mimiki twarzy nauczyciela
- h) wyjmowanie przedmiotu ukrytego w obecności ucznia
- i) rozpoznawanie własnego odbicia w lustrze - twarzy i całego ciała (statycznie i w ruchu)
- j) reagowanie na bodźce świetlne stałe i w ruchu

Percepcja słuchowa

- a) reagowanie na dźwięki: wysokie, niskie, głośne, ciche (szepc. szelest. szmer, muzyka, własny głos, różne instrumenty muzyczne, dźwięki z otoczenia itp.)
- b) reagowanie na głos nauczyciela wydawane przez niego proste polecenia
- c) reagowanie na dźwięk własnego imienia

Percepcja dotykowa

- a) dotykanie różnych przedmiotów o zróżnicowanej fakturze i manipulowanie nimi
- b) dotykanie przedmiotów podsuwanych dziecku przez nauczyciela
- c) dotykanie przedmiotów znajdujących się przed dzieckiem
- d) zabawy materiałami nieustrukturalizowanymi
  - woda ciepła i zimna
  - kisiel
  - tworzywa sypkie
  - tworzywa o konsystencji ciasta
- e) dotykanie manipulowanie przedmiotami o trwałej strukturze
  - poznawanie ich kształtu i faktury
- f) zabawy konkretnymi zabawkami na zasadzie pokazu, naśladowania prostych czynności demonstrowanych przez nauczyciela

g) reagowanie na dotyk nauczyciela głaskanie, przytulanie, dotykanie i masowanie poszczególnych części ciała dziecka, zabawy paluszkowe

Percepcja węchowa

- a) rozróżnianie zapachów
- b) rozróżnianie zapachu - przyjemnego i nie przyjemnego (kwiat, ocet, cebula, ciastko, perfumy itp.)
- c) szukanie źródła zapachu

Percepcja smakowa

- a) smakowanie określonych substancji
- b) rozpoznawanie podstawowych smaków - substancje kwaśne, słodkie, słone, gorzki i piekące

5. Motoryka mała

- a) usprawnianie małej motoryki i ćwiczenia sprawności manualnej
- b) ilustrowanie ruchem lotu ptaka, otrzepywanie rąk z wody, nawijanie wełny na kłębuszek, gra na różnych instrumentach muzycznych, zgniatanie papieru
- c) ćwiczenia rozmachowe (malowanie, rysowanie)
- d) zabawy w wodzie
- e) manipulowanie materiałami sypkimi (piasek, kasza, groch)
- f) modelowanie w masie solnej, glinie, plastelinie
- g) wtykanie i wyciąganie np.: kołeczków, sznurka do dziurek
- h) smarowanie całą dłonią i palcami np.: farbą
- i) wyrywanie naklejanie
- j) zabawy paluszkowe.
- k) rysowane wierszyki
- l) teatrzyk paluszkowy

6. Motoryka duża

- a) ćwiczenia porządkowe
- b) ćwiczenia kształtujące
- c) ćwiczenia równoważno-koordynacyjne
- d) ćwiczenia z zakresu ruchu rozwijającego metodą W. Sherborn, Knill

IV. INTEGRACJA ZMYSŁOWO – RUCHOWA

1. Naśladowanie – posługiwanie się różnymi przedmiotami

- a) naśladowanie ruchu uderzania
- b) naśladowanie popychania zabawki
- c) naśladowanie dźwięków
- d) naśladowanie przytulania zabawki (misia i lalki itp.)
- e) naśladowanie głaskania po twarzy
- f) naciskanie zabawek wydających różne dźwięki
- g) naśladowanie picia z kubka
- h) naśladowanie rzucania piłki
- i) naśladowanie wkładania mniejszych przedmiotów do większych (np. klocki do wiaderka, kubek do kubka)

2. Naśladowanie prostych ruchów rąk i całego ciała

- a) wstawanie, siadanie na krześle, obracanie się dookoła własnej osi, podnoszenie i opuszczanie rąk. kładzenie rąk na głowie, podnoszenie stóp, kładzenie rąk na stole itp.
- b) naśladowanie czynności mycia rąk (pocierając jedną o drugą)
- c) naśladowanie czynności wskazywania określonego przedmiotu

3. Naśladowanie ruchów twarzy

- a) pokazywanie poszczególnych części twarzy
- b) naśladowanie mimiki:
- c) otwieranie i zamykanie ust
- d) wysuwanie i chowanie języka
- e) otwieranie i zamykanie oczu
- f) naśladowanie napięcia mięśni twarzy w wyrazie, złości, radości, smutku itp.
- g) oblizywanie warg, cmokanie i inne ćwiczenia aparatu artykulacyjnego

V. POZNANIE I ROZUMIENIE WŁASNEGO CIAŁA

- 1) Poznanie siebie dzięki zabawie Z UŻYCIEM METODY Ch. Knilla
  - a) wierszyki
  - b) zabawy o charakterze wielofunkcyjnych ćwiczeń usprawniających dla małych dzieci

- c) baraszkowanie
- d) ćwiczenia usprawniające w/g programu W. Sherborne)
- e) zabawy muzyczno - ruchowe z elementami dotykania poszczególnych części ciała
- f) zabawy samorzutne i zabawy paluszkowe

VI. TEMATYKA ZAJĘĆ

Tematyka zajęć rewalidacyjno – wychowawczych uwzględnia rozwój poszczególnych sfer podstawowej aktywności życiowej ze szczególnym uwzględnieniem nauki samoobsługi i alternatywnych metod komunikacji opartych (zależnie od indywidualnych możliwości poszczególnych wychowanków) o:

- a) komunikację ciałem
- b) gest / mimika
- c) obraz/ zdjęcie
- d) słowo

Tematyka zajęć uwzględnia indywidualne potrzeby oraz możliwości uczniów. W programie uwzględniono również wycieczki po okolicy, które dają możliwość zapoznania uczniów ze zjawiskami przyrodniczymi zachodzącymi w naturalnym środowisku oraz występującymi w nim osobami, zwierzętami i przedmiotami.

MIESIĘCZNA TEMATYKA ZAJĘĆ:

WRZESIEŃ	„MOJE MIEJSCE W KLASIE”
PAŹDZIERNIK	„JESIEŃ W SADZIE”
LISTOPAD	„JESIEŃ W PARKU”
GRUDZIEŃ	„KTO CO LUBI JEŚĆ”
STYCZEŃ	„ZABAWY ZIMOWE NA ŚNIEGU”
LUTY	„MOJE UBRANIE ZIMOWE”
MARZEC	„WIOSNA W OGRODZIE”
KWIECIEŃ	„MOJA ULUBIONA ZABAWKA”
MAJ	„POJAZDY”
CZERWIEC	„LATO NA PODWÓRKU”

VII. METODY PRACY Z DZIECKIEM

W pracy z dzieckiem głęboko niepełnosprawnym intelektualnie należy stosować metody dostosowane do jego potrzeb i możliwości. Szczególnie przydatne do osiągnięcia założonych celów szczegółowych wydają mi się:

- a) metoda Knillów – elementy
- b) metoda ruchu rozwijającego W. Sherborne – elementy
- c) metody praktycznego działania np. gry i zabawy dydaktyczne
- d) metoda Klanzy – elementy
- e) metoda porannego kręgu
- f) terapia ręki
- g) metoda Felicji Affolter
- h) masaż twarzy wg E. Stecko
- i) masaże ciała, zabawy paluszkowe
- j) system obrazkowy
- k) komunikacja wyboru

Metody te wyzwalają aktywność uczniów (zwłaszcza poznawczą). Wdrażają ich do samodzielnego myślenia i wykorzystywania zdobytej wiedzy w praktyce. Uczą one również, obserwowania, badania otaczającego świata, kreatywnego myślenia, rozumienia zjawisk przyrodniczych i społecznych. Poprzez całościowe nauczanie pozwalają łączyć działania rewalidacyjne i wychowawcze.

W zależności od możliwości i potrzeb uczniów nauczyciel będzie stosować wskazane metody w całości lub jedynie ich elementy.

VIII. OPIS ZAŁOŻONYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

Ze względu na specyficzny charakter edukacji uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu głębokim, a także indywidualne tempo nauki i możliwości psychofizyczne każdego ucznia, osiągnięcia w poszczególnych sferach aktywności życiowej planowane są indywidualnie co znajduje swoje odzwierciedlenie w Indywidualnych Programach Rewalidacyjnych.

W przypadku nasilenia się u danego ucznia kłopotów zdrowotnych, które utrudniają lub uniemożliwiają mu naukę nauczyciel jest zobowiązany dokonać wpisu w jego Indywidualnym Programie Rewalidacyjnym, w którym wyjaśniałby przyczyny z powodu których wychowanek nie nabył planowanych wiadomości i umiejętności.

IX. OCENA PRZEWIDYWANYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ Z UWZGLĘDNIENIEM STANDARDÓW WYMAGAŃ

Po I i II semestrze nauczyciel będzie dokonywał indywidualnej oceny ucznia za pomocą narzędzia diagnostycznego do rejestracji postępów ucznia, opracowanego w książce Jacka Kielina „Rozwój daje radość”.

Wychowawca będzie systematycznie informował rodziców uczniów na temat funkcjonowania ich dziecka w grupie, nabytych przez niego wiadomościach i umiejętnościach oraz uzyskanej przez nie oceny.

Oceniając każde dziecko nauczyciel będzie brał pod uwagę:

- a) zainteresowanie pracą i poziom zaangażowania dziecka w wykonywaną pracę
- b) wysiłek włożony przez dziecko w pracę
- c) samodzielność wykonywania zadania
- d) poziom umiejętności dziecka w zakresie głównych sfer aktywności życiowej

X. OMÓWIENIE ZAŁOŻEŃ DYDAKTYCZNYCH

Program ten jest spójny z założeniami zawartymi w dokumentach ogólnych Placówki takich jak:

- a) Statut Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Nr 5 w Częstochowie
- b) Programami obowiązującymi w Placówce
- c) Koncepcja Pracy Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Nr 5 w Częstochowie

XI. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja programu może być przeprowadzona pod koniec roku szkolnego na podstawie obserwacji dokonywanych przez nauczyciela i osiągnięć uczniów.